

ที่ สอธ 09/1054

11 กุมภาพันธ์ 2568

เรื่อง การเสนอชื่อรางวัลห้องสมุด TK Park Awards

เรียน อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แนวทางการพิจารณารางวัลห้องสมุด TK Park Awards จำนวน 1 ฉบับ
2. แบบเสนอชื่อรางวัลห้องสมุด TK Park Awards จำนวน 1 ฉบับ

ด้วยสถาบันอุทยานการเรียนรู้ (สอธ.) หน่วยงานภายในสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ก่อตั้งขึ้นเมื่อเดือนมกราคม 2548 โดยมีพันธกิจในการเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สนับสนุนการเข้าถึงความรู้และการพัฒนาทักษะอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ภายใต้แนวคิด "ห้องสมุดมีชีวิต" ที่มุ่งเน้นการสร้างนิสัยรักการอ่านและการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับคนไทยทุกเพศทุกวัย ซึ่งตลอดระยะเวลา 20 ปีที่ผ่านมา สอธ. ได้มีบทบาทสำคัญในการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีต่าง ๆ เพื่อพัฒนาห้องสมุดสำหรับเป็นพื้นที่ส่งเสริมการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ที่มีชีวิตชีวา ทันสมัย และเชื่อมโยงกับสังคมอย่างใกล้ชิด

เนื่องในวาระครบรอบ 20 ปี สอธ. จึงมีแผนที่จะมอบรางวัลห้องสมุด TK Park Awards เพื่อเชิดชูเกียรติ ยกย่องผลงาน และเผยแพร่บทบาทที่ทรงคุณค่าของห้องสมุดสาธารณะที่มีความโดดเด่น และเป็นต้นแบบให้กับห้องสมุดและพื้นที่สร้างสรรค์อื่น ๆ ในครั้งนี้ สอธ. พิจารณาแล้วเห็นว่า หน่วยงานของท่านมีห้องสมุดสาธารณะที่มีคุณสมบัติโดดเด่นเหมาะสมสอดคล้องกับรางวัลห้องสมุด TK Park Awards จึงขอความร่วมมือในการพิจารณารายชื่อห้องสมุด จำนวน 2 รายชื่อ ที่เหมาะสมกับแนวทางการคัดเลือกของรางวัลห้องสมุด TK Park Awards ดังรายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย โดยขอให้ส่งรายชื่อกลับไปยัง สอธ. ภายในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2568 ต่อไปด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายวิฒนชัย วินิจจะกุล)

ผู้ช่วยผู้อำนวยการสถาบันอุทยานการเรียนรู้

ฝ่ายพัฒนาเครือข่ายอุทยานการเรียนรู้

ผู้ประสานงาน: นางสาวปรัชญาพร พัฒนผล

โทรศัพท์ 08 9170 4644

E-mail: PRACHYAPORN@TKPARK.OR.TH

แนวทางการพิจารณารางวัลห้องสมุด TK Park Awards

ข้อมูลดังต่อไปนี้เป็นเพียงแนวทางเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาการเสนอชื่อรางวัลห้องสมุด TK Park Awards ในแต่ละด้านเท่านั้น ห้องสมุดที่ได้รับการเสนอชื่อไม่จำเป็นจะต้องมีคุณสมบัติครบทุกข้อตามเกณฑ์

ด้านการมีส่วนร่วมและสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาเมืองหรือชุมชน

ห้องสมุดที่มีบทบาทสำคัญในการช่วยเพิ่มโอกาสให้ชุมชนหรือเมืองสามารถจัดการกับปัญหาของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการสร้างความร่วมมือที่แข็งแกร่งและยั่งยืน มีเป้าหมายในการส่งเสริมการร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ เช่น ประชาชน หน่วยงานท้องถิ่น ภาคธุรกิจ และองค์กรภาคประชาสังคม เพื่อร่วมกันหาวิธีการและแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในเมืองหรือชุมชน

เกณฑ์การพิจารณา

1. ความสามารถในการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ (Collaboration & Networking)

- มีการทำงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น หน่วยงานรัฐ องค์กรเอกชน โรงเรียน มหาวิทยาลัย หรือกลุ่มชุมชน โดยการสร้างความสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพระหว่างหน่วยงานท้องถิ่นและองค์กรต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน
- พัฒนาโครงการที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับชุมชนและเมือง มีการทำงานร่วมกันในเมืองหรือชุมชนอื่น ๆ ที่มีการแก้ไขปัญหาด้วยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เช่น การพัฒนาคุณภาพชีวิต การส่งเสริมสิ่งแวดล้อมที่ดี หรือการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในชุมชน
- เป็นศูนย์กลางในการกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และทรัพยากรระหว่างองค์กร

2. ผลกระทบต่อชุมชน (Community Impact)

- มีโครงการหรือกิจกรรมที่ช่วยแก้ไขปัญหาชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การส่งเสริมการอ่านในพื้นที่ด้อยโอกาส หรือการฝึกอาชีพ
- มีโครงการหรือกิจกรรมที่ช่วยปรับปรุงคุณภาพชีวิตของชุมชน ได้ เช่น อัตราการรู้หนังสือที่เพิ่มขึ้น หรือโอกาสทางอาชีพที่มากขึ้น
- ห้องสมุดต้องมีความยั่งยืนในระยะยาว โดยการออกแบบโครงการที่สามารถดำเนินการต่อเนื่องได้

3. การสนับสนุนจากชุมชนและความยั่งยืนของโครงการ (Community Engagement & Sustainability)

- ห้องสมุดได้รับการสนับสนุนจากภาคประชาชน เช่น การบริจาคหนังสือหรือการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

สิ้นสุด

- มีแผนระยะยาวในการพัฒนาโครงการที่สามารถดำเนินการได้ต่อไปแม้หลังจากโครงการ

• เปิดรับฟังความคิดเห็นและสอบถามประเด็นปัญหาทางสังคมจากสมาชิกอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำมาออกแบบโครงการหรือกิจกรรมที่สามารถแก้ปัญหาเมืองหรือชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- มีระบบติดตามผลและประเมินผลลัพธ์ของโครงการที่ชัดเจน

4. การเป็นต้นแบบให้กับห้องสมุดอื่น (Scalability & Replicability)

- มีศักยภาพในการขยายผล หรือสามารถนำไปปรับใช้ในพื้นที่อื่นๆ ได้
- ห้องสมุดสามารถแบ่งปันแนวปฏิบัติที่ดีให้กับองค์กรหรือห้องสมุดอื่น เพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนาชุมชน

ด้านนวัตกรรมบริการห้องสมุดและส่งเสริมการเข้าถึงหนังสือ

ห้องสมุดที่มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการเรียนรู้และการเข้าถึงข้อมูลความรู้ในหลากหลายรูปแบบ มีแนวทางใหม่ ๆ ในการให้บริการประชาชน รวมถึงการใช้เทคโนโลยีและกลยุทธ์ที่สร้างสรรค์ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงความรู้และทรัพยากรของห้องสมุดได้อย่างสะดวกมากขึ้น และสามารถตอบสนองความต้องการในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

เกณฑ์การพิจารณา

1. การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology)

- ระบบห้องสมุดออนไลน์ (Online Catalogs) การให้บริการระบบค้นหาหนังสือและทรัพยากรอื่น ๆ ผ่านเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชัน ทำให้ผู้ใช้สามารถค้นหาหนังสือหรือข้อมูลที่ต้องการได้จากที่บ้านหรือทุกที่ที่มีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต

- หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-books) การให้บริการหนังสือในรูปแบบดิจิทัลที่สามารถเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา ซึ่งเป็นทางเลือกที่สะดวกสำหรับผู้ที่ไม่สามารถไปที่ห้องสมุดได้

- ระบบยืมหนังสือออนไลน์ (Online Borrowing Systems) ผู้ใช้ยืมหนังสือหรือทรัพยากรอื่น ๆ จากห้องสมุดผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ ซึ่งทำให้การยืมสะดวกและสามารถจัดการได้โดยไม่ต้องมาที่ห้องสมุด

- มีการใช้เทคโนโลยีหรือแนวคิดใหม่ ๆ ในการให้บริการ เช่น AI, Big Data, Blockchain, Chatbot, VR/AR

- ห้องสมุดอัจฉริยะ (Smart Libraries) การใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในการจัดการหนังสือ เช่น การใช้ RFID เพื่อการตรวจสอบหนังสือหรืออุปกรณ์การยืมที่รวดเร็ว

- บริการห้องสมุด 24 ชั่วโมง (24-hour Library Services) การให้บริการห้องสมุดผ่านระบบออนไลน์ที่สามารถเข้าถึงได้ตลอด 24 ชั่วโมง โดยไม่จำเป็นต้องมาใช้บริการในห้องสมุด

- การพัฒนาระบบ Book Delivery ในการบริการจัดส่งหนังสือให้ถึงมือผู้ใช้ปลายทาง โดยสามารถออกแบบให้เป็นระบบที่รองรับการส่งหนังสือออนไลน์เพื่อยืมหนังสือจากห้องสมุด

2. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน (Reading Promotion Activities)

- การจัดกิจกรรมอ่านหนังสือรวม (Read-Aloud Programs) การจัดกิจกรรมที่เชิญชวนให้ผู้คนที่ช่วยกันอ่านหนังสือ ซึ่งไม่เพียงแต่ส่งเสริมการอ่าน แต่ยังเสริมสร้างความสัมพันธ์ในชุมชน

- กิจกรรมชุมชนคนรักการอ่าน (Book Club) กิจกรรมที่รวมกลุ่มคนรักการอ่านมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แนะนำหนังสือ และพูดคุยเกี่ยวกับเนื้อหาหนังสือที่น่าสนใจ โดยสามารถจัดเป็นกิจกรรมประจำสัปดาห์หรือรายเดือน ทั้งในรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์

3. การสร้างพื้นที่บริการที่ยืดหยุ่น (Flexible Service Spaces) มีการปรับปรุงการออกแบบพื้นที่ให้เหมาะสมกับการใช้งานที่หลากหลาย

- พื้นที่ทำงานร่วม (Co-working Spaces) ห้องสมุดที่มีพื้นที่สำหรับทำงานร่วมที่สามารถรองรับผู้ใช้บริการที่ต้องการทำงานส่วนตัวหรือกลุ่ม

- พื้นที่การเรียนรู้ (Learning Spaces) สถานที่ที่ออกแบบมาเพื่อการเรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์ เช่น พื้นที่สำหรับการเรียนออนไลน์หรือการอบรม

- การสร้างพื้นที่การเรียนรู้ผ่านห้องสมุดเคลื่อนที่ (Mobile Library) การนำห้องสมุดไปสู่ชุมชนต่าง ๆ โดยไม่จำกัดสถานที่ ช่วยให้ผู้คนสามารถเข้าถึงหนังสือและแหล่งความรู้ได้ง่ายขึ้น โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกล หรือในกลุ่มที่ขาดโอกาสทางการศึกษา

4. ความหลากหลายของทรัพยากร

- การให้บริการทรัพยากรทั้งในรูปแบบสิ่งพิมพ์ สื่อมัลติมีเดีย สื่อดิจิทัล ฯลฯ

- บริการ Library of things ขยายการให้บริการเกินกว่าหนังสือ โดยเปิดโอกาสให้สมาชิกสามารถยืมสิ่งของหลากหลายประเภท เช่น บอร์ดเกม ของเล่นสำหรับเด็ก เครื่องมือช่าง เครื่องใช้ไฟฟ้า อุปกรณ์กีฬา หรือแม้แต่เครื่องดนตรี ซึ่งช่วยส่งเสริมการแบ่งปันทรัพยากร ลดค่าใช้จ่าย และสร้างชุมชนที่มีความร่วมมือมากขึ้น

- การให้บริการหนังสือเสียง (Audiobooks and Podcasts) การให้บริการการเรียนรู้ผ่านการฟัง สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกที่ ทุกเวลา โดยไม่ต้องใช้เวลาในการอ่าน เป็นอีกช่องทางการเรียนรู้สำหรับผู้ที่ไม่สะดวกในการอ่านหนังสือ หรือผู้ที่มีความต้องการพิเศษ เช่น ผู้พิการทางสายตา

5. การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือกับองค์กรอื่น ๆ (Partnerships and Networking) การร่วมมือกับองค์กรอื่น ๆ เช่น โรงเรียน มหาวิทยาลัย หรือองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร เป็นทางเลือกที่ช่วยส่งเสริมการเข้าถึงหนังสือและการใช้บริการห้องสมุดได้มากขึ้น

- การจัดโปรแกรมการเรียนรู้ร่วม เช่น โปรแกรมการส่งเสริมการอ่านสำหรับเด็กหรือผู้สูงอายุร่วมกับโรงเรียนหรือองค์กรการกุศล

- การสร้างเครือข่ายกับห้องสมุดอื่น ๆ การสร้างเครือข่ายการยืมหนังสือระหว่างห้องสมุดหลายแห่ง ช่วยให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงทรัพยากรจากห้องสมุดต่าง ๆ ได้

ด้านกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมอาชีพและการเพิ่มรายได้

ห้องสมุดที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมทักษะอาชีพและสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้กับประชาชนผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาไปสู่การประกอบอาชีพและการสร้างรายได้จริง

เกณฑ์การพิจารณา

1. การบริการเนื้อหาสาระ ครอบคลุมหลายด้าน เพื่อรองรับความต้องการของผู้เรียนรู้และผู้ประกอบการในสาขาต่าง ๆ ประกอบด้วย

- มีหนังสือและสื่อการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ อาทิ การพัฒนาทักษะอาชีพ การบริหารจัดการธุรกิจ การเงินและการลงทุน เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่ออาชีพ การพัฒนาทักษะส่วนบุคคล (Soft Skills)

- มีการแนะนำแหล่งข้อมูลที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตัวเองด้านการอบรมเกี่ยวกับอาชีพ เช่น การทำอาหาร การขายของออนไลน์ การเงินส่วนบุคคล

2. กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อตอบสนองกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน ทั้งผู้ที่ต้องการเริ่มต้นอาชีพใหม่ ผู้ประกอบการรายย่อย และผู้ที่ต้องการพัฒนาทักษะเพิ่มเติม

- กิจกรรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop & Training) เช่น การทำขนม งานฝีมือ และศิลปะ อาชีพบริการในด้านต่าง ๆ

- การสัมมนาและบรรยายพิเศษ (Seminar & Guest Speaker) เช่น เชิญผู้เชี่ยวชาญและเจ้าของธุรกิจมาแชร์ประสบการณ์ การแนะนำอาชีพ

- การสร้างชุมชนและเครือข่ายผู้ประกอบการ เปิดโอกาสให้มีการแบ่งปันความรู้ซึ่งกันและกัน อาทิ ตลาดนัดไอเดียและงานแสดงสินค้าธุรกิจ การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้ทุกสัปดาห์ การเปิดพื้นที่ Co-Working & Learning Space สำหรับผู้ประกอบการ พื้นที่สำหรับสร้างคอนเทนต์สำหรับประกอบธุรกิจออนไลน์

3. การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย (Inclusivity & Accessibility)

- มีโปรแกรมที่รองรับกลุ่มที่ต้องการโอกาสทางอาชีพเป็นพิเศษ เช่น ผู้สูงอายุที่ต้องการเรียนรู้ทักษะใหม่ คนพิการที่ต้องการพัฒนาทักษะให้เหมาะกับตลาดแรงงาน คนว่างงานหรือแรงงานที่ต้องการเปลี่ยนอาชีพ

- มีช่องทางการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น เช่น มีการสร้างช่องทางการเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ มีการจัดหลักสูตรที่ออกแบบให้เหมาะกับผู้เรียนที่มีความต้องการที่แตกต่างกัน

4. การใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ช่วยให้การเรียนรู้ สะดวก ทันสมัย และตอบโจทย์อาชีพยุคใหม่ เช่น ห้องสมุดดิจิทัล, AI Chatbot, VR ฝึกอาชีพ, Makerspace, และ Social Media

- ระบบห้องสมุดดิจิทัล (Digital Library & E-Learning Platforms) ให้บริการหนังสือดิจิทัลที่สามารถอ่านผ่านเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชัน และหนังสือเสียง มีการจัดคอร์สเรียนออนไลน์ และการอบรมผ่าน Zoom, Google Meet, Microsoft Teams ฯลฯ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้

- การอบรมการใช้เครื่องมือดิจิทัลสำหรับการพัฒนาทักษะและอาชีพ

- การใช้ Social Media และแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อเรียนรู้ สร้างเครือข่ายผู้เรียน

5. การสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ มีการทำความร่วมมือกับภาครัฐและเอกชนเพื่อเพิ่มโอกาสทางธุรกิจแก่ผู้ใช้บริการ อาทิ การจัดหลักสูตร การสนับสนุนแหล่งทุน การบ่มเพาะธุรกิจ

6. ความยั่งยืนและการขยายผล (Sustainability & Scalability)

- ห้องสมุดสามารถขยายผลโครงการให้กับชุมชนอื่นหรือทำซ้ำในพื้นที่อื่นได้
- มีแนวทางในการให้บริการที่ยั่งยืนและสามารถดำเนินต่อไปได้ในระยะยาว
- มีการสร้างโมเดลรายได้ เช่น Social Enterprise หรือ Crowdfunding เพื่อให้โครงการอยู่ได้ด้วยตัวเอง

- สมาชิกที่เข้าร่วมโครงการสามารถนำความรู้ไปใช้ประกอบอาชีพและสร้างรายได้เพิ่มให้กับตัวเองและครอบครัวได้

ด้านการส่งเสริมความเท่าเทียมและเปิดรับความแตกต่างหลากหลาย

ห้องสมุดที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความเท่าเทียม (Equity) และเปิดกว้างต่อความหลากหลาย (Diversity & Inclusion) โดยให้ทุกคนสามารถเข้าถึงทรัพยากร ความรู้ และบริการของห้องสมุดได้อย่างเท่าเทียมไม่ว่าจะเป็นเพศ วัย ความสามารถทางร่างกาย วัฒนธรรม หรือภูมิหลังทางสังคม

เกณฑ์การพิจารณา

1. การจัดการห้องสมุดเพื่อความเท่าเทียมและหลากหลาย

- หนังสือและสื่อที่สะท้อนถึงความหลากหลาย อาทิ การเมือง ความเท่าเทียมทางเพศ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม และประเด็นทางสังคมต่าง ๆ รวมถึงหนังสือดิจิทัลและหนังสือเสียง

- พื้นที่การอ่านที่เป็นมิตรกับทุกคน อาทิ การออกแบบพื้นที่ที่คำนึงถึงผู้ใช้บริการทุกกลุ่ม Universal Design พื้นที่ที่เปิดกว้างและปลอดภัยสำหรับทุกคน โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ เพศ หรือสถานะทางสังคม

2. กิจกรรมและโครงการส่งเสริมความหลากหลาย

- การจัดกิจกรรมการอ่านหนังสือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นทางสังคม
- การจัดกิจกรรมสร้างความเข้าใจเรื่องความเท่าเทียมและการยอมรับความหลากหลาย
- การเปิดพื้นที่เรียนรู้และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม
- การสอนใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้สำหรับผู้มีความต้องการพิเศษ
- มีโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมความเข้าใจและการอยู่ร่วมกัน

3. นโยบายและการบริหารที่สนับสนุนความเท่าเทียม (Inclusive Policies & Governance)

- มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการไม่เลือกปฏิบัติและการสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับทุกคน
- มีการจ้างงานที่สะท้อนถึงความเท่าเทียม เช่น การเปิดโอกาสให้กลุ่มพิเศษเข้ามาทำงาน อาทิ ผู้พิการ กลุ่ม LGBTQ+
- ส่งเสริมการเข้าถึงสารสนเทศของผู้พิการ ผู้มีความต้องการพิเศษ ผู้สูงอายุ ส่งเสริมความตระหนักรู้และความเข้าใจเรื่องความหลากหลายทางเพศ ส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศของกลุ่มชาติพันธุ์ เด็กไร้สัญชาติ แรงงานข้ามชาติ

4. การมีส่วนร่วมของชุมชน

- สร้างความร่วมมือกับองค์กรด้านสิทธิมนุษยชนและความเท่าเทียม
- เปิดโอกาสให้กลุ่มต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม เช่น กลุ่มนักเรียน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่ม LGBTQ+
- เปิดเวทีเสวนาให้ทุกคนมีโอกาสแสดงออกอย่างเท่าเทียม

